

DE MANIER VAN WERKEN

Op de fenomenologische weg naar kennis stel je je open voor een horizon met een veelvoud van verschijningsvormen, zonder daar tussen te kiezen of zonder daar tussen te oordelen. Deze weg naar kennis vereist dus zowel een leeg worden met betrekking tot de ideeën tot nu toe, maar ook met betrekking tot innerlijke bewegingen, of die nu van gevoelsmatige, met de wil verbonden of veroordelend van aard zijn. De aandacht is daarbij tegelijkertijd gericht als ongericht, geconcentreerd en leeg. De fenomenologische houding vereist een gespannen bereidheid om te handelen, maar zónder echt te handelen. Door deze spanning worden we in hoogste mate in staat én bereid tot waarnemen. Wie die spanning uithoudt, merkt na enige tijd hoe het vele binnen het bereik van de horizon zich voegt om een kern. En opeens herkent hij een samenhang, misschien een ordening, een waarheid of een stap die verder leidt. Dit inzicht komt als het ware van buiten, wordt als geschenk ervaren en is in de regel beperkt.

HET LOSLATEN

Een eerste vereiste voor de zo opgedane inzichten is het niet willen bereiken van enig doel. Wie bedoelingen heeft brengt iets van zichzelf de werkelijkheid binnen, wil die misschien naar een vooropgezet beeld veranderen en wil misschien anderen met dit beeld beïnvloeden en overtuigen. Maar daarmee gedraagt hij zich alsof hij ten opzichte van de werkelijkheid een hogere positie inneemt. Alsof de werkelijkheid het object is voor zijn subject en niet omgekeerd hij het object van de werkelijkheid. Hier wordt duidelijk wat het van ons verlangt als we afzien van onze bedoelingen. Zelfs van de goede bedoelingen. Helemaal afgezien nog van het feit, dat ook wijsheid dit afzien vraagt. Want, zoals onze ervaring laat zien, gaat dat, wat we met goede of zelfs met de beste bedoelingen doen, vaak fout. Doel is geen vervanging voor inzicht.

DE MOED

De tweede vereiste voor dergelijk inzicht is om zonder vrees te zijn. Wie bang is voor datgene, wat de werkelijkheid aan het licht brengt, zet oogkleppen op. En wie bang is voor datgene, wat andere mensen denken en doen als hij zegt wat hij waarneemt, die sluit zich van verder